

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η περίοδος 1899-1999 οριοθετείται από προσπάθειες για θεσμοθέτηση ουσιαστικών μεταρρυθμιστικών μέτρων στο εκπαιδευτικό σύστημα, προσπάθειες που τις περισσότερες φορές είναι αποτέλεσμα σημαντικών οικονομικών ανακατατάξεων, πολιτικών αλλαγών, καθώς και ιδεολογικών και κοινωνικών μετασχηματισμών. Αν οι μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση ήσαν κατά τον νομοθέτη απολύτως αναγκαίες το 1899 για την αντιμετώπιση και του εθνικού προβλήματος που δημιουργήθηκε με τον ατυχή ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, η τελευταία προσπάθεια μεταρρύθμισης στην εκπαίδευση (1997-1998) κλήθηκε να απαντήσει στις προκλήσεις της Ενωμένης Ευρώπης και του 21ου αιώνα.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.), που αποτελεί, σε γνωμοδοτικό επίπεδο, το κεντρικό θεσμικό όργανο μελέτης και σύνταξης των προγραμμάτων σπουδών, στηρίζοντας με συνέπεια όλες τις προσπάθειες της Πολιτείας για μια καλύτερη εκπαίδευση του λαού μας, θεώρησε απολύτως αναγκαίο να ερευνηθούν, να καταγραφούν, να φωτογραφηθούν και να εκδοθούν όλα τα νομοθετικά κείμενα (νόμοι, διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις) που αφορούν τα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας. Γι' αυτό και μετά από εμπειρισταμένη μελέτη και εργασία βρίσκεται στη διάθεση παντός ενδιαφερομένου η συνημμένη συλλογή με τα προεδρικά διατάγματα και τις υπουργικές αποφάσεις που αφορούν τα αναλυτικά προγράμματα της τελευταίας εκατονταετίας όλων των τύπων σχολείων. Τα προγράμματα αυτής της συλλογής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου διατίθενται σε φωτογραφική απεικόνιση, αλλά έχει κατατεθεί στην Ε-ΥΔ/ΕΠΨΣ πρόταση για ψηφιοποίησή τους. Απομένει για το μέλλον η κάλυψη της περιόδου 1829-1899 όσον αφορά τα προγράμματα σπουδών αλλά και η συλλογή όλων των νόμων της εκπαίδευσης από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα.

Με την παραπάνω συλλογή αυτή του Π.Ι. δίνεται η δυνατότητα μιας ολικής εικόνας και γενικής εκτίμησης των κατά καιρούς αλλαγών στα προγράμματα σπουδών, με τις οποίες επισφραγίζονται αλλά και οριοθετούνται σημαντικές προσπάθειες για εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι τα τέλη του 20ού, όσον αφορά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, ανοίγεται δρόμος στην έρευνα επιμέρους θεματικών ενοτήτων, ενώ υπάρχει πλέον ένα γενικό και ολοκληρωμένο κείμενο αναφοράς αλλά και προσφυγής σε κάθε αναγκαία μελλοντική αναμόρφωση ή αλλαγή των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων.

Η συλλογή αυτή κρίθηκε σκόπιμο να συνοδεύεται από μία σύντομη επισκόπηση της ιστορίας της εκπαίδευσης στο νεοελληνικό κράτος περιλαμβάνοντας τις βασικές παραμέτρους και προβληματισμούς για τις κατά καιρούς μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, κυρίως, στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ιδιαίτερα, έγινε εκτενής αναφορά σε εκείνες τις μεταρρυθμίσεις, όπως αυτή του 1929, που όχι μόνο σφράγισαν τη νεοελληνική ιστορία της εκπαίδευσης αλλά κυρίως στο πλαίσιο τους αναπτύχθηκε προβληματισμός για βασικά θέματα της εκπαίδευσης που είναι πολύ επίκαιρα ακόμη και σήμερα (σαν να μην πέρασε μια μέρα) επιβεβαιώνοντας

τον πολύ επιτυχημένο χαρακτηρισμό του Αλ. Δημαρά: «Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε».

Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω τον πρώην Πρόεδρο του Π.Ι. και ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Θεόδωρο Εξαρχάκο που αγκάλιασε και στήριξε την αρχική ιδέα αυτής της συλλογής αλλά και τους συνεργάτες που συνέβαλαν ουσιαστικά στην ολοκλήρωση της προσπάθειας αυτής την κ. Γαρυφαλλιά Θεοδοπούλου και τον κ. Κωνσταντίνο Ναστούλη.

Αγία Παρασκευή, Μάρτιος του 2010

Ο Πρόεδρος του Π.Ι.

*Σωτήριος Γκλαβάς
Σύμβουλος Φιλολόγων*